

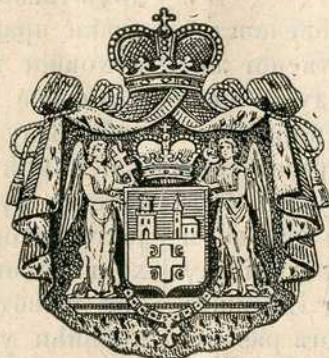

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 11. октобра 1898.

Мирон Роман

Архиепископ Митрополит православне романске цркве у Угарској
и Ердељу.

1828. - 1898.

Свршетак земнога живота блаженоупокојенога митрополита Мирона ожалостио је сестринску нам православну цркву романску, јер је у њему изгубила добра Архипастира. Саучествујући у њезиној тузи, молимо се и ми Господу: за небеско насеље души блаженоупокојенога митрополита Мирона.

Нека му је

Божја памѣт!

Црква Христова, као религијозно-морална заједница.

— В. Јурасов. —

(Наставак.)

Не може се рећи, да само човечанство неби осећало сву тежину друштвеног живота, која тако стешњава слободу, а овамо је без икакве садржине. Упоредо са старањем бољих руководилаца друштвеног живота, да оживе социјалне одношаје, уводећи у њих религијозно-моралне основе, и да им даду смисао, ствара се у друштву ново гледиште на свет. То ново гледиште иде за тим, да у име бесконачнога развитка и слободе личности сасвим разори сваку спољашњу, па и унутарњу заједницу човечанства. Ти гласови узимају каткад најодвратнији облик. На нашим се н. пр. очима шири, па налази и присталица, проповед, као да сви они морални захтеви у којима лежи и сва привлачност и сва снага Хришћанства: љубав према патницима, према трудбеницима, према непријатељима, смиреност и трпљење, да нису ништа више него нижи облик морала, морал робова. И према томе се морални задатак сваке личности налази не у утврђењу себе у тим начелима, него обратно у уништењу њиховом, у узвишењу над тим ропским моралом до потпуног аристократског презрења према свему, што стоји у ком му драго одношају ниже. Слична проповед индивидуализма нашла је већ примене и на пракци. Из недара савременог мртвог друштва, као директан његов пород, не подносећи спољашње окове правога поретка, поникоше такови радници, који не прејају ни од каквих средстава, само да би разрушили мрско им друштво. У тој сврси они (бар на делу) одричу и сами морални закон. Упоредо с таким антиномизмом друштвени живот још изодавна непрестано излучује из своје средине други тип индивидуалистичког гледишта на свет. То су они људи, који, дошавши до потпуног одрицања савременог културног живота, теже да се усаме подаље од сваког живота. Лични грех сазнају у свој његовој тежини, и сва садржина њиховог духа и сви њихови одношаји управљени су у унутрашњост

њих самих, на име к уништењу греховног начела у њима самима. Задубљени у испитивање своје савести, мисле стећи пуноћу духовног живота у савршеној моралној и друштвеној усамљености. Једностран аскетички правац је главна садржина њиховог духовног живота. Но они не схваћају, да усамљена личност нити је кадра створити себи изнутра, нити је кадра примити с поља, помоћу само својих сила, све оно богатство духовно-моралне садржине, које и јесте законита својина свакога човека. Сухост духовна, хладноћа и укоченост срчаног живота и последица истог: незнање проићи у праве интересе ближњег, неплодно сањарење, уско и недушевљено резонерство и спољашње — несимистички правац воље — то су обичне црте таквих људи. Ти знаци карактеришу и читава друштва онде, где је индивидуализам основно животно начело.

Дакле искључиво примењивање у животу и јуризма и индивидуализма као моралног принципа подједнако је опасно за слободни развитак личности. Потреба другог гледишта на свет и животног склада и у једном и у другом случају натурује се скоро принудно моралној свести. Уосталом тај други склад не може одбацити безуветно ни основну идеју јуридиказма, друштвеност, ни основну мисао индивидуализма — слободу личности. Нови склад даје тим начелима само друго тумачење, помоћу кога се могу сместити у опћој синтези. Слобода при јединству свих индивидуа и обратно, јединство свих при слободи свакога јесте суштина тога траженог животног склада. Да је такав животно склад једино могућан види се одмах, чим се пажљиво разгледају означена животно начела. Индивидуализам, као што смо већ рекли, повлачи за собом ограничени и једнострани развитак личности и на тај начин сам собом захтева, да се допуни друштвеним начелом. Јуридикчки строј не ствара потпуну заједницу личности, јер се та заједница обележава само заједницом спољашњих интереса. Оснивајући се на томе начелу свега људи је и уска, јер обухвата у себи мало њих, и једнострана, јер не захвата читаву духовну садржину човекову, и нестална, јер

WWW.UNILIB.YU
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

се оснива на случајности, — једном речи та је свежа механичка.

Склад живота, који стоји у противности и једном и другом, може се назвати *органичким*. Суштина његова се може укратко разјаснити из појма организма. Последњи појам указује, прво на једно животно начело и, друго, на у вишем степену хармоничну делатност појединих органа, од којих сваки, вршећи своју функцију, у исто време живи само животом целог организма.

Органичко сједињење људи јесте постојана жеља читавог човечанства, особито свих бољих његових чланова. Учињено је много покушаја, који траже правду и истину у тој ствари, да задовоље своје моралне захтеве у друштвеном строју; али ретко је коме пошло за руком, да нађе то задовољење у оним облицима живота, који се добијају у резултату стварања коначног човечјег духа. Морална потреба у човеку тако је широка, да се потпуно може задовољити тек непосредним учествовањем у *бесконачном* животу у тесној хармонији са свим коначним бићем. Присаједињење божанственом животу може доћи само од Бога. Стога се само у Хришћанству, као у најпотпунијем откривењу Бога људима, идеја органичког живота човечанства остварује у најтешњем сједињењу његових чланова међу собом — чланова, који су одушевљени Божанственим Духом, као јединим животним начелом. Тај универзални савез небеског и земаљског открива се у Христовој цркви.

Треба опазити, да мало њих теже живети црквеним животом, и ако се за свагда нашироко открива могућност, да у сједињењу с Црквом тражи попуњење недостатака своје духовно-моралне садржине. Узрок томе, вероватно, лежи у предубеђењу против Цркве, које се оснива на неправилном разумевању црквеног живота. Упоредо с културом Запада нама су препли и западно-јевропски назори о Цркви, који се у суштини не односе на Цркву, него на религијозна друштва, која постоје на западу. Једни, неправилно видећи суштину Цркве у спољашњој организацији, принудној и насилној за индивидуалну савест њених чланова (чиме се карактерише

католицизам), криве Цркву деспотизмом, угњетавањем личне слободе и систематичним деловањем насупрот свима слободним животним уредбама, и на том се основу туђе од ње. Други, преносећи на Цркву црте обичних светских асоцијација и видећи у њој само асоцијацију за религијозно-просветне сврхе, која може стојати у реду с другим једнородним уредбама, налазе, да је учествовање у њеном животу ако не штетно, а оно бар излишно. Трећи, спајајући и једно и друго гледиште на Цркву, траже од Цркве чврсту и снажну организацију, широко и непосредно одношење према свима случајним облицима историјског развика човечанства, филантропске и просветне делатности, и одлазе од ње потпуно не задовољени у својим очекивањима. Али истинита православна Христова Црква мало наличи на те тобожње цркве и стоји бесконачно више њих.

А у чему су основне разлике црквеног живота од сваког другог животног строја?

Појам организма, на које указасмо као на карактерно одређење Цркве, треба тачније одредити, јер се то име у неком степену може усвојити и човечјим друштвима. У св. Писму ћемо наћи неколико синонимних одређења Цркве: царство Божје, град Божји, тело Господње. Име „Божји“ или „Господњи“ уз одређени појам и чини одличну црту живота црквеног. Дакле живот Цркве има свој стални и једини извор у Богу; Бог је животно начело црквеног организма; господство Бога над свим животом Цркве јесте неопходна погодба бића Цркве. Господство Апсолутног Суштаства и само може бити само апсолутно. Бог је у своме царству једини законодавац; без Његове ништа не бива. Светлост, као виши израз Његове воље, јесте први задатак свих чланова Његова царства. Свемогућа сила Божја јесте у Његову царству једини извршитељ Његове свете воље у свету коначног бића. Бесконачна правда и немерена љубав Божја јесу највеће начело, које мири и свезује у једно сва лична несавршенства створених чланова тога великог царства. Укратко, Христова Црква јесте откривење бесконачног живота Божјег у коначним погодбама земаљског суштаествовања. (Наставиће се)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станикић парох.

(Наставак)

Остављајући на страну царство и пророштво, јер о томе и није спор, јер тога протестанти и не истичу, да видимо, како је са свештенством свију Хришћана.

Кад приведена два места, узета из списка св. Јована Златоустог, једно поред другог ставимо и сравнимо, лако ћемо увидети и признати, да се о друкчем свештенству говори у првоприведеном месту, узетом из Златоустове литургије, а о друкчем се свештенству опет говори у другоприведеном месту, узетом из једног списка, из тумачења Златоустовог. У другом месту каже св. Златоусти: „*ти* (т. ј. сваки Хришћанин) постајеш свештеником“; а у првом опет: „Боже, који си нас (дакле не све, него само неке Хришћане) удостојио...“ У другом месту говорећи о свештенству свију Хришћана св. Златоусти не каже, ко их поставља, а у првом месту наглашује, да за свештенике поставља и постављати може само — Бог. У другом месту каже св. Златоусти, да Хришћани већ „у бањи крштења“ постају свештеницима, а у првом наводи, да извесни Хришћани тек после „бање крштења“ треба да буду од Бога „удостојени“, да могу приступати „жртвенику“ и припадати к Божјем „милосрђу“, а за „своје грехе и људска незнања“. Па ако Хришћани већ самим крштењем постају свештеницима, је ли нужно онда, да их тек после крштења Бог свештенства удостојава?

Све то доказују и приведенe речи св. Григорија Двојеслова, и св. Василија Великог, а и других св. отаца и учитеља црквених.

Само да би доказали оно, што желе, протестанти поступају врло самовољно: они дела и списе св. отаца читају час са затвореним, час са отвореним, па и напрегнутим очима. Преко оних места у делима и списима св. отаца, која њима не годе, и њиховом се учењу очевидно противе, протестанти прелазе жмурачки; а кад дођу до каквог места које тобоже њима у прилог иде, или које само изгледа, да њихово учење подупиरे, те из кога би се што, ма и силом, истесати и извести могло, — е ту онда протестанти не само што отворе, него и одвише разрогаче и напрегну очи. — Јест, протестанти безобзирце бегају од јасних места

из списка и дела св. отаца и навалице траже — ма и привидно — тамна и нејасна места. Они — тако да рекнемо — гасе електричне лампе и принаљују — жишке, тобоже да би боље видети могли. Они одвраћају главу и очи своје од јаркога сунца, и узимљу „дурбин од биљуре, који има девет кољенаца“, те траже по своду небеском сићушне звезде, да се до миле воље наживају њихова — светлуцања!

На 4. Као код назарена, тако и код њихових рођака протестаната „конац дело краси“. Да би и протестанти своје упорство и тврдоглавство у одрицању потребе нарочитог свештенства у цркви Христовој крају привели и крунисали, они веле: „пастирска служба није него пуномоћије од вијерних, а рукоположење је прости обред, који не саопштава нити благодати, нити власти“.

Ми знамо, да су рукоположење и сами апостоли свршавали: „и они (апостоли) помоливши се Богу метнуше руке на њих“, т. ј. на изабране ђаконе. (Дела 6., 6.) И не тек да су они сами то свршавали, него су и својим ученицима налагали, да то чине, да рукополажу: „Руку одмах не мећи ни на кога“. (I. Тим. 5., 22.) Па што још ериметити ваља јесте то, да су апостоли са молитвом полагали руке на ђаконе, на оне, који ће „служити око трпеза“: да колико су више и пре морали рукополагати „старјешине“, оне, који ће „у молитви и у служби ријечи остати“ и бити?

Протестанти нам ево сада кажу и уверавају нас, да је „рукоположење прости обред“, којим се „не саопштава нити благодат, нити власт“.

Но сад је питање: је ли „рукоположење прости обред“ само данас; или је рукоположење било „прости обред“ још одмах у почетку, у апостолском времену?

Ако је „рукоположење прости обред“ само данас: онда молимо протестанте, да нам одреде време, до кога „рукоположење“ није било „прости обред“, и од кога је постало „прости обред“, тако да „не саопштава нити благодати, нити власти“? Уједно нека иам наведу узрок и разлог, за што „до тог времена до извесног дана и часа „рукоположење“ није било и бити могло „прости обред“, него је у истини „саопштавало и благодат и власт“; а за што је опет од тог времена, од извесног дана и часа

„рукоположење“ постати морало, те доиста и постало „простим обредом“, тако да није „саопштавало нити благодати, нити власти“? — Ово питамо и питати морамо, не што нисмо вољни погађати и нагађати, него што и поред најбоље воље не можемо погодити времена тога, нити се довидити и нагодити тога узрока и разлога.

А ако је „рукоположење било прости обред“ већ одмах у почетку, у апостолском времену, као што ће то према протестантском учењу и бити: онда молимо протестанте, да нам кажу, за што су апостоли и свршавали тај „прости обред“, за што су и правили, тако да рекнемо, ту сувишну, ту излишну — параду?!

Свакако су апостоли свршавали рукоположење само за то, што су мислили, да рукоположење није „прости обред“, него су држали и веровали, да је рукоположење свештена радња, којом се „саопштава и благодат и власт“; или су баш и знали, да је „рукоположење проси обред“, те да „не саопштава ни благодати ни власти“, али су га ипак из извесног рачуна свршавали и свршавати хтели.

Чудновато! Апостоли нису знали и знати нису могли онога, што протестанти данас, после толиких година, имају — у малом прсту!! — Него: ако апостоли доиста нису знали, да је „рукоположење прости обред“, него су држали и веровали, да је то свештена радња, којом се „саопштава и благодат и власт“: онда их је неко обманути морао. А ко то? — Христос зар?! Или ко би други бити могао?

А ако су апостоли знали, да је „рукоположење прости обред, који не саопштава нити благодати, нити власти“; онда је јасно и несумњиво, да су они рукополагањем хтели себи у очима народа подићи цену, своје раду и делању приписати велику важност; једном речи, хтели су рукоположењем — опсенисти простоту, преварити свет! Или зар то не значи опсенивати простоту, варати свет: ништа не само под ишта, него под велико нешто издавати и продавати: молити се Богу и полагасти руке, тобоже да Бог дотичноме лицу, на чију главу полагају руке, ниспошље „благодат“ и подари „власт“?! — Потврђују ли и потписују ли протестанти овај из њихова учења, из њихове тврдње логично изведени закључак?!

А да су апостоли држали и веровали, или

су бар износили и говорили, да рукоположење није „прости обред“, него да је то свештена радња, којом се у истини „саопштава благодат и власт“ и у опште нешто више, нешто божанско; и да су људи то примали и веровали, доказује и сведочи то, што је Симон врачар гледајући, како се „даје Дух свети, кад апостоли метну руке“ понудио апостоле новцем „говорећи: дајте и мени ову власт, да кад метнем руке на кога прими Духа светог. А Петар му рече: новци твоји с тобом да буду у погибао, што си помислио, да се дар Божји може добити за новце“. (Дела 8., 18.—20.)

Него, ако је „рукоположење прости обред“: каквог смисла и значаја имају и оне „молитве“, које протестанти читају при „посвећењу на свештену службу“? („Учење . . . В. Гете-а, превод М. Паренте — стр. 95.) Да ли се тим молитвама „саопштава благодат и власт“? да ли се њима измољава извесном лицу од Бога каква виша помоћ? А ако не: за што их и читају? кога варају и обмањују? — Ако је већ свештеничка власт, „пастирска служба само пуномоћ од вијерних“: за што онда протестантски свештеници и пастири не наступају своје службе одмах по обављеном избору онако, као што своју службу предузимају н. пр. општински послужитељи? За што онда и праве и подижу параду „посвећења на свештену службу“?

Но код протестаната „пастирска служба“ данас као да није ни „пуномоћ од вијерних“, јер „пошто се избор у правоме смислу не употребљује више код већег дијела протестантских цркава, то данашњи њихов свештенослужитељ није већ изасланик ни вијерних, него неколиких других свештенослужитеља, који су и сами били изабрани без саучешћа пастве“. (Исто, стр. 63.) И тако „пастирска служба“, свештеничка власт код протестаната није ни божанско право, ни „пуномоћ од вијерних“, већ пуномоћ добивена од неколико за давање свештеничке службе неовлашћених лица. Кад би се хтело; не би ли се зар пре код протестаната говорити могло о неком „присвајању права“ од стране протестантских „учитеља, вођених — зар — чувством честољубља и страшћу за господетвом“?

Речено је већ, да код протестаната пати и страда логика. И ако се то већ из доса-

дањег лако и јасно увидети могло, ипак смо ради, да то и овде са неколико речи још јаче истакнемо и докажемо.

Православна црква исповеда и учи, да је пастирима, и односно свештеницима дато „право чувати и проповедати божанствено откриће“, т. ј. тумачити св. писмо. Протестанти одричу то, те веле и тврде, да је то право дато „свакоме Хришћанину“. Дакле: сваки Хришћанин право има и односно може тумачити св. писмо; а то ће рећи: тумачење св. писма сваког Хришћанина може бити, па и јесте добро, јер лоше тумачење не може се ни звати тумачењем. — А кад је Фрелих, као Хришћанин стао тумачити св. писмо, те дошао до учења протестантству противнога, тада протестанти рекоше, да му тумачење није добро; а тиме уједно — ма и нехотице — и то рекоше и потврдише, да сваки Хришћанин не може тумачити св. писмо. Дакле: сваки Хришћанин можетумачити св. писмо; и опет: сваки Хришћанин не може тумачити св. писмо!! Ту доиста логика пати и — плаче.

Но колико протестанти пазе на логику и њене законе сведочи и ово. Православна црква учећи, да је Христос дао пастирима црквеним право учење и тумачења св. писма, верује и исповеда, да Христос „благодаћу св. Духа никад не допушта, нити ће допустити, да се сви они у овако важној ствари уклоне од истине“. Протестанти одричући то тврде, „да пастири цркве могу погрешити, пасти у заблуду и изрећи лаж место истине“. — Не ћемо питати протестанте: па где је онда црква Христова кад сви „пастири заблуде“; и ко ће онда те пастире на прави пут извести? а не ћемо их питати ни за то, колико је Христос истину говорио, кад је рекао својим ученицима, тим првим „пастирима“ цркве Његове: и ево ја сам с вама у све дане до свршетка вијека“ (Мат. 28., 20.) него ћемо рећи и истаћи: да ти протестанти, који то уче и тако тврде, дају „свакоме Хришћанину право чувати и проповедати божанствено откриће“, тумачити св. писмо. Онда, где могу погрешити, у чему могу заблудити „сви пастири“, ту не може погрешити, у том не може заблудити — „сваки Хришћанин“!! Или ће зар стадо чувати пастира од погрешке и заблуде?! — Не дође ли зар ту човеку, да запита: „ubi mens, ubi ratio?“ — Но ту је канда „mens“ и „ratio“ доиста — убијена!

(Наставиће се.)

Устав

црквене и школске самоуправе српскога православнога народа у Босни и Херцеговини.

(Наставак).

VI. Епархија.

Члан 129. Епархија је скуп више црквено школских општина, срезова и манастира, који има своје народно црквено-школско заступништво, и своју црквену-школску управу, у стварима цркве, школе, просвете, заклада и добара.

У духовним стварима стоји на челу епархије Архиепископ митрополит, који је у смислу канона посредно и непосредно дужан унапређивати побожност и просвету народну.

Члан 130. Број епархија одређује и мења црквено-школски сабор, и одређује им опсег и столицу, но увек у саслушању дотичне епархије, и уз благослов васеленског Патријарха.

Члан 131. Послови епархије обављају се путем: епархијске скупштине, епархијског одбора и епархијског духовног суда.

А. Епархијска скупштина.

Члан 132. Епархијска скупштина састоји се из 70 чланова, од којих су 20 свештеници, 10 учитељи и 40 световњаци.

Члан 133. Епархијски скупштинари бирају се на пет година.

Члан 134. У целој епархији обавља се избор епархијских, скупштинара, у свима срезovima истога дана, и то 25. марта на благовести.

Паросима је дужност, да две седмице пре тога дана, при сваком богослужењу подсети народ на дан избора епархијских скупштинара, а председници среских одбора имају све општинске црквено-школске одборе у срезу, и другим путевима и начинима да подсети на тај дан.

Члан 135. Избор се обавља у седишту црквено-школских срезова, а руководи га црквено-школски одбор среске општине, скупа са среским црквено-школским одбором, као заједнички изборни одбор.

Изборног председника, подпреседника и два перовође бира сама изборна среска скупштина, под председништвом председника или подпредседника среског одбора, а ако су ови спречени, под председништвом најстаријег бирача.

Члан 136. Бар 15 дана пре дана избора,

морају председници свих црквено-школских општина из среза послати председнику среског одбора један примерак списка чланова својег црквено-школског одбора, на основу којих председник среског одбора са подпредседником и перовођом саставља укупан списак свих председника и чланова свију црквено-школских одбора, који чине среске бираче.

Члан 137. На дан избора долазе и без нарочитог позива, сви председници и чланови црквено-школских општина, које чине срез, у среску црквено школску општину, да као бирачи обаве избор.

Члан 138. Пре почетка гласања заједнички изборни одбор савњава, исправља и допуњује спремљени списак среских бирача и коначно га утврђује.

При том се послужује и таким списцима појединих црквено-школских одбора, који су од појединих одбора донесени са собом у изборно место.

Члан 139. Избор обавља се овако:

1. Узвиком (акламацијом) ако су сви бирачи сложни о свих 70 лица, која желе за своје епархијске скупштинаре. —

У овом се случају има у записник тачно означити број бирача, који су учествовали у једногласном избору.

2. Ако се не може овим начином (узвиком) бирати, онда се обавља избор тајно листићима и то на овај начин:

председник позива поједине бираче по утврђеном списку среских бирача, да лично предају своје гласанице;

сваки бирач предаје председнику листу оних 70 лица, које жели за своје епархијске скупштинаре, од којих треба да су 20 свештеника, 10 учитеља и 40 световњака;

председник прима гласанице и уверава се да није предато више од једне, но садржај исте несме прегледати при примању;

када су предане све гласанице, председник са целим одбором прегледа их и пребраја гласове, и проглашује исход избора изборне скупштине.

Члан 140. Изборни записник се води у два примерка, у које улази исход избора, и поименце се наводи колико је које лице добило гласова. Један се примерак чува у среској писмохрани, од којег свака црквено-школска општина, може са собом понети оверовљен пре-

пис, а други се одмах шаље епархијском црквено-школском одбору.

Свака среска изборна скупштина, може опуномоћити једно или два лица, која могу присуствовати у оној седници епархијског одбора, која ће прегледати све изборне записнике свих среских избора.

Епархијски одбор има петнаестог дана после Благовести држати нарочиту седницу за прегледање свих среских изборних записника, и ту седницу објављује у службеном листу и преко појединих среских одбора, и у присуству среских опуномоћеника, прегледа изборне записнике и пребраја гласове, и у записнику тачно наводи, колико је које лице добило гласова.

Сваки опуномоћеник има права да донесе са собом препис записника ове седнице и може га дати оверовити.

При прегледању и пребрајању гласова епархијски одбор одељује једно од друго свештенике, учитеље и световњаке и проглашује за изабране, оних 20 свештеника, 10 учитеља и 40 световњака, који су добили највише гласова.

Ако на последњем месту оних, што треба да буду проглашени за изабрање, има двојица или више њих, који су добили једнак број гласова, онда решава коцка, који ће се прогласити за изабраног.

Изабранима издаје односно шаље, одмах веровнице, у виду извода из записника, председник са перовођама.

Члан 141. Приговоре против избора епархијских скупштинара, решава епархијска скупштина правомоћно.

Члан 142. Ако се за време трајања изабране скупштине упразни које место скупштинара смрћу, оставком, или другим начином, онда на његово место ступају она лица, која имају по записнику највише гласова после оних, који су за скупштинаре проглашени.

Члан 143. На епархијску скупштину, која бира свога Архиепископа-митрополита, позивају се сви, Архиепископи-митрополити, да као архијерејски сабор рукују изборним чином, под председништвом најстаријег по посвећењу Архијереја, и исти имају права при том избору и да гласају.

Члан 144. Епархијска скупштина састаје се редовно годишње једанпут и то 25. априла на Марков-дан, без нарочитог позива.

Епархијски одбор ће на 14 дана раније у

службеном листу и другим начинима опоменути скупштинаре на ове састанке.

Ванредна скупштина епархијска, може се по потреби и ван тога дана одржати, а сазива је епархијски црквено-школски одбор, уз ознагу предмета рада.

Члан 145. Архиепископ-митрополит по до-стојанству је члан епархијске скупштине и по-часни председник њен, те као такови има по-часно место уз изабраног председника и може да отвара прву и да закључује последњу сед-ницу скупштинског састанка.

Исто тако има право да председава на скупштини док се не изабере скупштинско час-ништво. За случај препреке његове има то да чини најстарији члан скупштине.

Члан 146. Епархијска скупштина бира из своје средине председника, подпредседника и потребне часнике, на цело време свога трајања.

Члан 147. Свака епархијска скупштина може своје унутрашње устројство и пословни ред донети, но мора исти поднети сабору на одобрење, који ће нарочито, законом устано-вити једнообразно уређење свих епархија.

Члан 148. Епархијска скупштина бира и изван своје средине:

1. епархијски одбор, и председника му; и
2. епархијски духовни суд.

Ови се одбори бирају на време докле траје скупштина, но дужност њихова траје, док их скупштина одлуком или избором нових чла-нова дужности не разреши.

Члан 149. У круг рада епархијске скуп-штине спада:

1. да бира посланике за црквено-школски сабор;
2. да бира епархијског правног саветника, и изван своје средине;
3. да бира епархијског школског надзорника, и изван своје средине;
- 4.) да одређује број и опсег парохија црквено-школских општина, протоцресвитерата и црквено-школских срезова;
5. да одређује сама свој дневни ред;
6. да се саветује о свестраном стању епар-хије, нарочито о користима цркве и свештен-ства, и о религиозно-моралном напретку народа. О укидању епархије, односно о спајању са другом, и о подели на више епархија, има се свагда предходно преслушати.
7. одлучује да се оснују, и како да се из-

државају школе ма које врсте, просветни и добротворни заводи у њезину опсегу;

8. стара се, да се оснују, очувају и умноже епархијски фондови, одређује им цел, и у по-гледу фондова, заклада и добара, врши права и дужности у смислу овога устава и других одредаба, које ће сабор донети;

9. располаже приходима епархијских фон-дова и заклада и установљава прорачун о сво-јим потребама, као и о фондовима и закладама епархији повереним;

10. закључује рачуне о реченим фондовима, закладама и добрима, и на основу закључног решења издаје разрешницу руководељима;

11. расправља извештаје епархијских вла-сти, о стању епархије и њихову раду, и од-лучује у својем кругу рада, о предметима тих извештаја;

12. расправља жалбе против епархијских власти и њихових чиновника.

Члан 150. Седнице епархијске скупштине јавне су, но скупштина може ако за потребно нађе, решењем својим да укљони слушаоце, и онда на скупштини нема нико места осим њених чланова.

Члан 151. Записници епархијске скупштине, подnose се у овереном препису, саборском од-бору.

Члан 152. Круг рада епархијског школског надзорника, одредиће црквено-школски сабор, у нарочито школском закону.

Члан 153. Нарочите одредбе, о епархијском правном саветнику и о епархијској писарници, донеће сабор на овим основама:

Епархијски правни саветник, мора да је свршен правник и Србин православне вере. Станује у месту где је столица епархије, и он је глава епархијске писарнице и писарничког особља.

У дужност му спада да надзирава вођење записника на епархијској скупштини, и води записнике у епархијском одбору и духовном суду.

На скупштини и у свима одборима има саветујућег гласа, и учествује при изради свију предлога, који се за скупштину спремају.

За свој рад одговоран је скупштини, и при ступању у дужност полаже пред скупштином, или по њеном пристанку и заједничкој седници епархијског одбора и духовног суда заклетву која гласи:

„Ја (име) заклињем се свемогућим Богом, да ћу своју дужност тачно и савестно вршити, и верно се придржавати установа и одредаба српске православне црквено-школске самоуправе у Босни и Херцеговини. Како ја моју дужност вршио будем, тако мени помагао Господ Бог.“

Б. Епархијски одбор.

Члан 154. Епархијски одбор састоји се, осим епископа и председника из 15 чланова, од којих три припадају свештеничком реду, три учитељству, а девет световњацима.

Члан 155. Епархијски одбор одређује, који ће његови чланови нарочито бригу водити за школу, у који пододбор треба да уђе што више чланова школске струке.

Члан 156. За епархијски одбор бирају се поред редовних чланова и заменици, и то два свештеника, два учитеља и пет световњака.

Члан 157. Архиепископ-митрополит члан је епархијског одбора, и има почасно место уз председника, којег бира епархијска скупштина из световног реда.

Председника бира епархијски одбор из своје средине.

Члан 158. Епархијски одбор састаје се редовно сваког другог месеца, а по потреби и чешће.

Члан 159. За пуноправно решавање потребна је присутност надполовичне већине одборских чланова, осим председника.

При једнакој подели гласова одлучује она страна, на којој је председник.

Члан 160. У круг рада епархијског одбора спада:

1. решава оне ствари, које му црквено-школске општине и срезови на одобрење шаљу, и оне, које путем утока до њега дођу.

2. пази да црквено-школске власти општина и срезова, по црквено-школским самоуправним установама, свршују своје послове;

3. извршује одлуке епархијске скупштине и наређења њена, која спадају у његов круг рада;

4. располаже свотама што су установљене прорачуном епархијске скупштине, и у оквиру тога прорачуна дозвољава расположиве своте, на ванредне и неподвижене цели;

5. управља епархијским, односно руковању му повереним фондовима, закладама и добрима, и врши надзор и контролу о стању и руковању црквено-општинских, или црквено-школским оп-

штинама поверених фондова, заклада и добара, као и на добрима манастира парохија појединих цркава, школа и учитељских места и завода, у опсегу епархије у смислу овог устава, и подноси саборском одбору о свему томе годишњи извештај;

6. одобрава годишње прорачуне, прегледа и решава закључне рачуне црквено-школских општина, манастира и подручних му завода;

7. расправља и решава међусобне расправе између свештенства, црквено-школских општина и одбора и чланова им, ако се не односе на духовне ствари;

8. одобрава устројства, одлуке и решења црквено-школских општина;

9. припрема предлоге за расправе епархијској скупштини;

10. подноси епархијској скупштини годишњи извештај, о стању епархије и о својем раду;

11. када дозна да се црквено школском и манастирском имовином несавестно рукује, одређује одмах стручно поверенство ради извиђаја, и предузима потребне законске мере ради обезбеђења црквено-школских односно манастирских користи, а кривце упућује надлежној власти на даљи поступак.

12. води списак црквено-школског и манастирског имања у целој епархији по одредбама, које ће сабор донети.

Члан 161. У стварима школа и просветних завода, спада му у дужност да:

1.) надзирава управу подручних му православних српских школа и завода, као и све спољне и унутрашње одношаје ових школа и завода и рад учитељског и наставничког особља; ради тога наређује да му подручне власти редовно подносе извештаје о стању, а школски надзорници о свагдашњем прегледању школа и завода, већа о њима и доноси потребне одлуке;

2. извршује одлуке саборског одбора и епархијске скупштине које се односе на школе и заводе;

3. одобрава оснивање, преустројење и укидање школа и завода и потврђује дотично решење и основна писма.

4. стара се, да се нове школске зграде зидају по школским прописима, а старе сходно преустроје;

5. води надзор о томе, како црквено-школске општине, манастири и срезови издају благођејање (стипендије) из својих сретстава, или

њима поверених заклада, и како питомци успевају, и подноси о том годишњи извештај саборском одбору.

6. расправља и решава међусобне расправе између учитеља, школских старатеља, управитеља, школских надзорника, свештеника и општинских, манастирских и среских власти, у колико се тичу школских и наставних одношаја;

7. поступа и суди у стварима школскога запта по нарочитим правилима, која ће сабор донети;

8. потврђује избор учитељског особља, и поставља му заменике по одредбама школскога закона;

9. води списак свих школа и завода, учитеља и наставника, и у свом годишњем извештају износи стање школа и завода и свој рад на том пољу, и подноси га саборском одбору.

10. стара се, да се надзор над свима школама и заводима тачно и стручно води.

(Наставиће се)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(† Митрополит Мирон Роман) родио се у Мезешу, у бихарској жупанији 11. (23) августа 1828. године. Науку је слушао у Белинешу, Великом Вараду и у Араду, где је свршио филозофију и богословију. Био је придворни калуђер и секретар код бившега епископа, а потоњег српскога митрополита патријарха, блаженопокојног Прокопија Ивачковића. Кад је овај као Арадски епископ изабран био за Сибињског романског митрополита, изабран буде за епископа Арадског блаженопок. Мирон Роман. А кад је блаженопоч. Прокопије Ивачковић изабран за српског карловачког митрополита-патријарха, говорило се, да ће га у Сибињу заменити Мирон Роман. Сабор романски изабере за Сибињског митрополита Јована Попашу, но му избор Круна не потврди. При другом избору (г. 1874.) буде са 51 глас (од 88) изабран, а по том и потврђен за митрополита Сибињског блаженоп. Мирон Роман.

Преминуо је у Господу у прошлу недељу, 4. (16.) октобра, после подужега боловања. О смрти његовој известио је брзојавом Његову Светост, преузвишенога господина патријарха нашега *Георгија*, тамошњи викаријус. Његова Светост изјавила је Сибињској Конзисторији своје саучешће, а наредила је, да се на патријарашком двору у знак жалости истакне црна застава, а у свима Карловачким српским православ-

ним црквама да се звони у року од три дана, три пута на дан.

(Болест впресов. г. епископа Опачића) погоршава се, а лечничком дијагнозом установљена је као несумњива *прогресивна парализа*.

Новодом жалосне те болести, прозанатила је и опет одвратна клика Новосадско-Вршачких денунцијаната и интригана, којих имена и помен врећа достојанство људско. Тој клици је пошло за руком, да превари и насамари и неке озбиљније листове својом циничном и нечовечном интригуом, да је, наиме, г. епископ Опачић потпуно здрав насилно одведен у Беч, у завод за умоболне. Тој интриги у служби нашао се и сам Бечки *Fremdenblatt*. Он ни данас још не може да се еманципује клошке у коју је налетео проститутсаној поменутој клици. И ако се тај Бечки лист уверио, где треба, да је г. епископ Опачић, на жалост, заиста „данас“ умоболан; и ако се могао уверити, да је болестан и дошао у Беч; и ако се могао уверити и о личностима које су га довеле у Беч, а које се никако не могу са узроцима његове болести на поштен начин доводити у везу; напоследку, и ако и у редакцији *Fremdenblatta* знаду, да прогресивну парализу немогу никакви узроци изазвати у року од 12 сати; тај претовнички лист — сигурно ради свога публицистичког декорума и нимбуса — ипак не може никако, да се отме одвратним претпоставкама, каквима се ховетни људи никада у конкретном случају не би могли заносити. Тај Бечки лист, наиме, готов је да призна, да је „изван сваке сумње, да је епископ *данас* заиста болестан и да треба да је у заводу“; али, да одвратна интрига не би била одмах и демаскирана, додаје тај лист, на свој начин, да се је „између Новог Сада и Беча одиграла *драма*“, којој је тобоже последица морала бити умобоља.

Ми ово по дужности својој региструјемо, уз потпуну индигнацију како проститутсане клике, тако и поступка, којем, на жалост, нису затворени ни ступци Бечкога *Fremdenblatta*.

Позната нам је била и цел целе те одвратне работе. А да се с њоме и наши поштовани читаоци упознаду, довољно је да из „Браника“ пренесемо ову белешку: — „**Сад знамо све!** Као што смо с поуздане стране извештени, овдашњи маџистрат добио је јуче од бечке полицијске дирекције један допис у ствари г. епископа Опачића. Бечка полиција моли овдашњи маџистрат, да извести дра Јована Грујића журналисту, који је бечкој полицији поднео писмену тужбу, да је владика бачки Герман Опачић насилно одведен и да је здрав. Бечка поли-

ција водила је истрагу и констатирала је, да владика Опачић није насилно одведен у болницу и да је занета тешко болестан. Ово се јавља преко мајистрата дру Ј. Грујићу његовог „умирења“ ради. По извештају бечке полиције професор и начелник психијатричне клинике, дворски саветник др. Фридрих Крафт-Ебинг поставио је одлучну дијагнозу, да владика пати од прогресивне парализе и да је за његово посматрање и лечење нужно, да буде у једном заводу за душевне болеснике. Исто тако и главни бечки физикус, владин саветник др. Камерер, прегледао је болесника и поставио је дијагнозу, која се сасвим слаже са дијагнозом професора дра Крафт-Ебинга, те према томе не предлежи никакав „злочин“, као што је то др. Грујић пријавио бечкој полицији. Тако бечка полиција.“

Да, сад знамо све! Знамо *цело* друштво. Но да је у том измету друштвеном трага којег од људи, оно би оставило бар сада на миру тешкога болесника, и не би му бар последњи део живота каљало својим мифистофелским протекторатом.

(Радња епархијских власти бачких.) I. *Административни одбор* држао је своју редовну седницу 28. септембра (10. октобра) о. г. под председништвом високопречасног господина Анатолија Јанковића, архимандрита манастира Ковиља и митрополитско-патријарашког мандатара, у којој је решено 54 предмета, међу овима: — Узето је на повољно знање високо расположење Његове Светости, којим је привремено за митрополитско-патријарашког мандатара именован високопречасни господин Анатолије Јанковић, архимандрит манастира Ковиља. — Узето је на знање високо расположење Његовог Високопреосвештенства господина Германа Опачића, којим је на место дотадашњег привременог конз. бележника Велимира Миросављевића, именован Јована Вујина, свршеног богослова; а на место дневничара Николу Пајића. — Узети су на знање односни отписи високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти, којима су подељене државне припомоћи из дотације вотиране за цели источноправославне цркве у Угарској, срп. прав. цркв. општинама: у Бајши и у Локу. — На пријаву епарх. школског одбора бачког, опомењен је и строго упућен цркв. одбор срп. прав. цркв. општине у Ст. С. да налоге претпостављених власти строго извршује. — Узет је на знање у цркв. општини новосадској обављени избор трију питомаца за закладу пок. нар. добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке. — Одобрено је да се у цркв. општини ст. бечејској узме за мерило при састављању прора-

чуна за 1899. г. кључ по порезној форинти. — На ређен је извиђај у цркв. општини у Пироту због пријављених нереда. — Одобрено је срп. прав. цркв. општини у Јегри куп једнога звона. — Одбијена је молба цркв. општине ст. сивачке, да јој се изнимно дозволи да у будуће мање своте од 50 до 200 ф. уз два добра земљаша јемца може издавати на обвезнице без грунт. укњижења. — Одобрено је закључак цркв. општине у Силбашу, да се подигне онде срп. правосл. забавиште, и куп куће за школу. — Одобрена је попуна цркв. одбора и цркв. скупштине у Сомбору. — Узет је на знање извештај цркв. општине мошоринске, да је дугујуће саб. трешкове уплатила. — Упућена је цркв. општина у Ков. Сентивану, како да попуни већину упражњених места у цркв. скупштини. — Умољено је поджупанско звање у Сомбору, да спроведе оврху против немарних дужника у Ст. В. — Узето је на знање презид. решење у погледу продужења истраге у цркв. општини тителској. — Услед односне одлуке Саб. Одбора административним путем поступиће се против оних чланова митроп. свешт. удовичког фонда, који заостали свој дуг у тај фонд у року од 14 дана нису уплатили. — Одбијен је уток Л. Ђ. и другова из П. у предмету утврђеног кључа за разрез парохијала, с разлога: што је поднесен на мађарском језику, а не на српском и ћирилицом. — Уступљена је епарх. конзисторији на надлежно решење молба јер. В. Г. из Г. у предмету намире са јер. В. К. из Т., коме је неко време лични помоћник био. — Упућене су цркв. општине да што пре поднесу извештај свој о наређењу: да капитал свој имају издавати на зајам само на довољну хипотеку уз грунт. укњижење зајма, отказавши га свакоме дужнику, који већ има неукњижени зајам а не ће да га укњижи. — Одобрени су рачуни за 1897. годину цркв. општина: у Баји, Ђурђеви и Кисачу; а враћени су рачуни цркв. општине у А., да их по учињеним приредбама допуну и поправи.

II. *Конзисторија* држала је своју редовну седницу 29. септ. (11. окт.) о. г. под председништвом високопречасног господина Анатолија Јанковића, архимандрита манастира Ковиља и митрополитско-патријарашког мандатара, у којој је решено 20 предмета, међу овима: Узето је на повољно знање високо расположење Његове Светости, којим је привремено за митрополитско-патријарашког мандатара именован високопречасног господина Анатолија Јанковића, архимандрита манастира Ковиља. — Узето је на знање високо расположење Његовог Високопреосвештенства господина Германа Опачића, којим

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је на место дотадашњег привр. конв. бележника јер. Велимира Миросављевића именовано Јована Вујина свршеног богослова. — Узето је на знање високо расположење Његовог Високопреосвештенства господина Германа Опачића о привр. обављању парох. дужности у Бајши. Уједно је расписан стечај на ту парохију. — Узето је на знање високо саопштење Њег. Високопреосв. г. Германа Опачића, да је поделио отпуст из дијецезе јер. Стевану Чампрагу, бив. администратору парохије у Бајши и о. Герасиму Петровићу, члану братства манастира Ковиља. — На односни извештај будимске конзисторије поделиће се отпуст из дијецезе јер. Велимиру Недељковићу пароху бајском, који је потврђен за окр. протопрезвитера-пароха будимског, чим ради тога буде поднео молбу. За тај случај постављен је за администратора парохије у Баји јер. Никола Теодоровић, администратор парохије у Обровцу, а на његово место у Обровцу јер. Милутин Григоријевић, лични помоћник у Бегечу. — Именован је за пароха при цркви св. три Јерарха у Нов. Саду јер. Георгије Велић, администратор исте парохије. — Потврђен је за пароха у Ст. Кањижи јер. Велимир Грегоровић лични помоћник у Госпођинцима. На његово место пак за личног помоћника именован је Никола Арсеновић, свршени богослов; а администратор парохије у Ст. Кањижи јер. Драгутин Чолаковић постављен је за администратора у Ст. Керу. — Узет је на знање извештај платонеумског одбора у Сомбору о избору питомаца те закладе. — Одбијена је представка срп. прав. цркв. општине у С. у предмету заједничке канцеларије пароха и сист. парох. помоћника у парохијском дому.

(**Стечајни испит.**) Дана 1. (13.) октобра положили су пред испитном комисијом у В. Кикинди стечајни испит: Миливоје В. Јовановић, свршени богослов, с врло добрим успехом; Александар Бранковић, лични капелан у Јосифову и Михаило Пандуровић, свршени богослов, с добрим успехом. У комисији беху: г. Ђорђе Влаховић, прота Кикиндски, као председник, а г. г. Милутин Думић, испитани професор и парох Меленачки и Светозар Дражић, парох Крестурски, као чланови.

(**Светковина у ман. Манасији.**) У недељу, 4. октобра о. г., освећено је велико звоно као побожни, високи и драгоцен дар Његова Величанства краља Александра I. манастиру Манасији, славној задужбини Високога Стевана, деспота српског Лазаревића. Освећење је извршило Његово Високопреосвештенство архиепископ Београдски и митрополит српски г. *Инокентије*.

(**Др. Миленко Р. Веснић,**) професор у Великој Школи у Београду, изабрат је ове године за *редовног* (membre) члана *Института за међународно право* у Хагу (у Холандији). Као што смо јавили, г. Веснић је 1896. био изабран за *дописног* (associé) члана. Част дописног члана у том друштву траје обично пет, а кадгод и десет година; на г. Веснић је, ето, након две постао редовним, што је редак случај. — Ове године у Конгресу за дипломатску историју читао је г. Веснић у другој секцији своју расправу *О федеративној политици кнеза Михаила*, која је привукла на се општу пажњу; био је председник треће секције; а у генералној скупштини изнео је предлог о установљењу једне *светске средишне библиотеке* за дневне листове, часописе и парламентарне записнике. Frankfurter Zeitung донеле су у своје време врло симпатичне опаске на рачун нашега српског представника. Таки представници на тако одличним светским форумима служе на част српском имену.

„Бр. К.“

(**„Фондсв Саве.“**) Г. *Југ Станикић* парох у Тарашу послао је управи фондова у Карловцима 50 *фор.*, као свој *прилог* „Фонду св. Саве.“ Евала му!

(**Руси и Срби на св. гори Атонској.**) Петроградски „Церковный Вѣстник“ на челу свога 34. броја, доноси, приликом 700 годишњице обновљења манастира Хиландара, кратак чланак, под горњим насловом, цртајући у њему укратко постанак тог нашег најзнаменитијег манастира, а затим ређа, какови одношаји беху између Срба и Руса на св. Гори. Тако се ту поред осталог вели, да је Хиландар са два гледишта најзнаменитији манастир у св. Гори: прво гледишта просветног за словенски свет; друго, као средишња тачка словенских калуђера, који станују на св. Гори. Цитирају се речи чувеног професора Григоровића, који вели да је „само о Хиландару, манастиру познато, да су његови монаси преводили и преписивали многе рукописе“.* Хиландар од увек беше богат рукописима, тако, да је у половини XVII. века, без икакве своје штете, много таквих послао у братску нам Русију, по старцу Арсенију, кога патријарх Никон у ту сврху, беше послао на св. Гору. И материјално је помагао руске калуђере, особито за време свога цветања у XIII. и XIV. веку, посредујући у њиховим одношајима са срп. народом, односно са српским владоцима, који штедро дариваху и руске манастире на св. Гори, а особито за време немоћи Русије, када она беше под игом Монголским. Хрисовуље и грамате, којима су српски

* Григоровић „Очеркъ путешествія по Европейској Турци“, 1848 г., стр. 97.)

владаоци даривали благом и читавим селима такове манастире, и дан данас се чувају по неким св. горским манастирима, а особито у Хиландару. А када би сломљена, кобном битком Косовском, моћ и сила српскога царства, обратише и српски и руски калуђери погледе своје на Русију, која се истрже испод ига монголског и поче напредовати. Тако од полов. XVI. в. српски манастири Хиландар и св. Павла на Атоњу, а поред њих и други манастири добивају помоћ из Русије. Од своје пак стране браћа манастира хиландарског, у свим случајевима потпомагаху интересе руских калуђера. Између осталог споменућемо само случај, када су Грци, пре но што је почео последњи руско-турски рат (1877—1878 год.), изгнали из својих манастира све руске калуђере, тада је Хиландар, благодаревно утицају блаженопочившег митрополита Михаила, примио и издржавао те изгнане руске калуђере. Сада у Хиландару има две странке: бугарска и српска. На име, када је митроп. Михаило покушао, да уведе поредак међу словенским калуђерима на св. Гори, старија браћа Хиландарске Лавре, по народности Бугари, нехтедоше га схватити, већ му се успротивише, те начинише раздор међу браћом. Прошле године био је на св. Гори преосвећени Сава са намером, да умири те две странке, али није успео у својој мисији, већ је шта више изгнан био из Лавре. Желити је приликом ове 700 годишњице, како су св. Сава и Немања Хиландар обновили, да се те две непријатељске странке примире, ради опће користи словенских калуђера на св. Гори, а православних на Истоку у опће.

Р. Г.

(† Љубомир Панић) српски православни парох, окружни протопрезвитер Велико-Бечкеречки, члан епарх. конвисторије темишварске, професор српског језика на Вел.-Бечкеречкој великој гимназији, члан муниципални торонталске жупаније и варошког представништва, после дужег и тешког боловања у 72. години живота, преселио се у вечност 8. (20.) октобра. Лака му земља и вечан спомен!

(Ради равнања.) Г. г. свештеници, који врху уплата у свештеничко удовички мировински фонд желе од благајнице српских нар. цркв. фондова добити намиру, треба да истој благајници пошаљу наплату за биљег по II скали и односну поштарину.

Од уредништва.

?? у II. На ваше питање: „Је ли школска књижица дужна претплаћивати се на „Hrvatsku Pčelu“ или би се могла претплатити на „Српског Пчелара“, пошто је овај лист бољи?“ — одговарамо вам: *није*

дужна и не мора, према наредби кр. зем. владе, која је издана 12. јула о. г. под бр. 7446, а гласи овако:

„Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada odio za bogoštovje i nastavu, obnašala je ovostranu naredbu od 5. prosinca 1895. broj 18519. (Službeni Glasnik god. 1895. komad XV.) kojom je odbredjeno da u Osijeku izlazeći list pod naslovom: „Hrvatska Pčela“ sve upravne općine imaju za svaku školsku knjižnicu područja svoga nabaviti staviti izvan kreposti, prepuštajući pako slobodnoj uvidjavnosti pojedinih obč. zastupstva ako iz dobre volje spomenuti časopis pretplatiti hoće.“

А јер сте и сами тога мишљења, да је „Српски Пчелар“ бољи лист; и јер је он заиста не само бољи, него се „Hrv. Pčela“ с њиме не може ни успоређивати, то треба да школску књижицу претплатите на „Српски Пчелар.“ и нико вам неће замерити. А као пријатељ пчеларства и у интересу његовом настојте, и код осталих својих другова, да се и друге школске књижице претплаћују на тај корисни и ваљано уређивани лист.

Нове књиге.

Шематизам православне српске епархије Пакрачке за годину 1898. Издала управа епархије Пакрачке. (Наставак.)

Фондови и закладе. I. Фонд „Школско-Богословски“. Фонд овај води потетак свој још из године 1783. Тадањи епископ пакрачки Јосиф Јовановић Шакабент препоручи сакупљање доброволних прилога на тај фонд и године 1791. било је тих прилога на 2000 фор.

Епископ пакрачки Кирил Живковић састави 1. јануара 1791. год за тај фонд „регламент благодјетелнагo содружества пакрачке школе фондуса“ и по томе регламенту или основноме писму фонд је овај био намијењен оснивању мале гимназије и богословије за епархију пакрачку, а чланови његови подијељени су на четири класе, по величини своте коју уплате у фонд и то: I. класа плаћа 5—10. фор., II. класа плаћа 10—20. фор., III. класа плаћа 20—40. фор. IV класа плаћа 40—80. ф.

Тај фонд напредовао је из почетка добро, ако се узму у обзир ондашње прилике новчане. Године 1810. имао је 8072 фор. 48 нов. Године 1811. смањила му се главница услед финанц. патента на 4915 фор., но 1816. год имао је 7043 фор. 22 нов.

После тога времена на до год. 1832. пропалу више њих дужника фондовских ради слаба над њима надзора, који се опет није водио ради избивања епископова из епархије, и тако да фонд нетрпни штете, забиљеже се сви пропали дугови на терет оставине епископа Јос. Путника који је међутим умро као епископ темишварски 1830., а као епископ пакрачки уједно администрирао и епархију арадску.

Епископ Стефан Крагујевић замисли да по-

дигне за тај фонд двократно здање, што и уради године 1850. и у ту сврху употреби преко четири хиљаде фондовскога новца, а то му је била скоро цијела преостала утјерива главница његова, и на четири хиљаде добровољних приноса, од којих су дали сами свештеници епархије пакрачке 2462 фор.

Забилежени на терет оставине епископа Ј. Путника износ од 12.132 фор. 31 новч. Беч. вр. или 5095 фор. 66 нов. а. в. добио је фонд истом године 1872., после расправљене оставине епископове.

го Подигнуто здање школско служило је за бословију и срп. вјероисповедне основне школе наше док смо их имали овдје, а служило је и за срп. вјероиспов. учитељску школу нашу најпре од 1871—1878., а после од 1894—1897., док препарандеки фонд овдешњи није купио себи овдје лијену двократницу за цијели своје.

Здање школскога фонда овога у колико није служило на школске цијели своје, давало се од времена на вријеме у најам. И тако што том најамнином, а што каматама главнице добивене из оставине епископа Ј. Путника износило је стање фонда овога концем 1897. године:

а.) у обвезницама 22.378-65

б.) у готовоме 434-33

свега 22.812-98

и двократно здање у вредности од 8.000 фор. одприлике.

2. *Препарандијски фонд.* Под именом овим постоји у Пакрацу фонд основан 1859. године за епархију пакрачку.

Повод за оснивање фонда тога дало је жалосно школа наших стање у шестој десетини столећа овога.

Конзисторија у претходном договору са свјетовном влашћу позове под 28. марта 1858. год. подручно си свешенство и народ, да добровољно прилажу на препарандијски фонд, а свјетовне власти нареде опет преко својих органа сакупљање добровољних прилога, и да се на сваку сесију нашу у „провинцијалу“ епархије пакрачке кроз 6 година распорезује по 4 фор., при чему се особито вољним и ревним показао гроф Јулио Јанковић, за онда жупан пожешки.

Осим тога су сељани из више села у епархији заједнички обрађивали и засијавали по неколико јутара земље и уносили у фонд чисти од усјева приход.

Тако се са 1. јануара 1859. сретно отпочело, ал се није тако и продужило и завршило сакупљање тих прихода. Већ године 1862. престали су приносити сасвим.

Да се извађало према прорачуну износио би тај фонд за 6 година на сто хиљада форинти, а овако је године 1862. износио само 11.044 фор. 62 нов.

Узрок што се пре времена престало уплаћивати у фонд, био је по свој прилици у промјени старе владавине у нову, и у промјени људи који

су правили прорачун и који су сада имали, да га подмирују.

Од године 1862. растао је фонд мирно сам собом све до године 1872. кад је имао главницу од 23.389 фор. 65 нов. и преузео на се један дио трошкова за издржавање године 1871½ отворене у Пакрацу препарандије, која је затворена 1878.

После године 1878. није опет исти фонд имао никаквијех трошкова све до године 1894. кад му је главница износила 59.276 фор. 01 нов. и кад је примио на се дужност, да са 1500 фор. годишње помаже поново отворену овдје препарандију, што потпомажући сиромашне приправнике, а што издржавајући здање школско и набављајући намјештај његов и. т. д.

Године 1897. купио је фонд и оправдио и прерустројио за цијељи како школеке тако и интернатске велико двократно здање у Пакрацу цијеном њешто мало више од 20.000 фор. и у толико му је по томе смањена и главница његова, но уједно су му смањени према томе и годишњи у готовоме новцу издаци његови, јер мјесто досадање приправницима припомоћи, добивају сада приправници у здању стан, заједно са огрјевом и послугом.

И тако почетком ове 1898. године располаж препарандијски фонд правосл. епархије пакрачке са здањем својим, које одговара потпуно цијељи својој у свему, а вриједи 30.000 фор., још и главницом која износи 41.442 фор. 32 нов. и која је кадра да се божијом помоћу умножава и унапређује од сада.

3. *Стипендијски фонд епископа Никанора Грујића.* Фонд овај основао је блаженопоч. епископ пакрачки Никанор Грујић под 11/23. Нов. 1886. и намјенио га сирочади свештеника дијецезе пакрачке, која полази средње или више школе у држави нашој.

Основна је главница фонда овога била у почетку 6.000 фор. у разтеретницама и један кредит лоз серија 3066. а бр. 26., а концем 1897. износи заједно са интересом 10.100 фор. 59 н.

Фонд овај као стипендијски није још ступио у живот из разлога, што му је првобитна сврха била да буде фонд за свештеничке удовице и сирочад епархије пакрачке, ако би се тај фонд завео у дијецези и за дијецезу пакрачку засебно, но у противном случају да буде стипендијски, и како је то удвичко фондовско питање коначно ријешено истом године 1897., то ће се фонд овај стипендијској намјени својој привести што пре.

4. *Епархијски фонд.* Епархијска скупштина пакрачка, држана у Пакрацу дана 14/26 априла 1892. године једногласно је усвојила предлог епарх. административнога одбора у погледу оснивања епархијскога фонда и уједно одобрила поднесена правила. Цијељ је фонду да наплаћује епарх. званичнике, да подмирује дневнице и путне трошкове члановима и повјереницима епарх. власти и коначно да дијели потпоре и награде

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unil.rs

и подупире црквене и просвјетне цијељи епархије пакрачке.

Приходи су епарх. фонда добровољни прилози, годишњи прилози црквених општина, манастира и појединих лица, за тим попуст осигуравајућег друштва и глобе. Црквене општине плаћају своје годишње прилоге по разредима и то: I. раз. 12 фор., II. раз. 10 фор. III. раз. 8 IV. раз. 7 фор., V. раз. 6 фор. и VI. раз. 5 фор. Манастири Лепавина и Ораховица дају годишње 15. фор., а манастир Пакра 10 фор. Поједина лица доприносе према обвези. Пропис годишњег приноса црквених општина манастира и чланова по прорачуну износи на годину 765 фор.

Епарх. фонд ступио је у живот 1. јануаром 1893. године, али већ при оснивању истог фонда 1892. год. пало је добровољних прилога 228 фор. 29. нов. Од 1. јануара 1893. до 31. децембра 1907. било је свега прихода 4210 фор. 40 нов., од које своте фактично је потрошено 793 фор. 34 новчића.

Стање епарх. фонда концем 1897. године.

1. У готовом новцу	192 ф. 28 н.
2. Улог у штедиони	1362 „ 48 „
3. У двијема привр. обвезницама	1500 „ — „
4. У предујмљеним комис. трoшкoвима	356 „ 35 „
5. На дугу код цркв. општина, манастира, чланова	433 „ 30 „

СВЕГА 3344 ф. 41 н.

(Наставиће се.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Савез Српских Земљорадничких Задруга почео је издавати од 1. (13.) октобра о. г. лист „Привредник“ који ће бити и званични орган његов. „Привредник“ има у првом свом делу да обухвати рад Савеза и све оно, што се односи на рад Земљорадничких Задруга и њихову организацију у нас и на страни, а у другој делу доносиће унутства и науке о привреди и народном газдовању. Удружење треба да даје земљораднику моћи, а лист да му пружа знање и умеће, како ће он ту своју моћ употребити на што већу своју корист. А све то треба да води материјалном ојачању и умном унапређењу нашег народа. Према томе ће бити програм „Привредника“ овај: 1). Задругарство: Распис управе и све, што се тиче Земљорадничких Задруга наших и туђих. 2). Све гране пољопривреде. 3). Шта у коме месецу ваља радити на пољу и на дому? 4). Трговина и занати 5). Обавештење за оне који купују и за оне који продају производе и другу робу. 6). Које треба рада а које раденика? 7). На питања одговори. У овој рубрици обавештаваћемо наше претплатнике о свему, а што нас питали буду, тичало се то питања пољопривредних, политичке управе, правних, финансијске струке и т. д. 8). Разно. Лист ће излазити у Загребу дваред месечно, а стајаће год. 4 круне

(5 динара). Претплатити се може свако на пол и четврт године.

Савез Српских Земљорадничких Задруга у Аустро-Угарској.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 162 3—3

На упражњено учитељско место III. и IV. раз. мешовите основ. школе у Б. Кули овим се расписује стечај.

Плата је следећа:

За редовну школу 500 фор. годишње; за повторну школу 20 фор.; 52 фор. за 4 фата дрва ради огрева и стан у нарави уз школу са 2 собе, кујном, јестичаром, подрумом и комором за дрва те кућевном баштом; од укопа где позват буде има 1 фор. и 6 фор. у име писаћега прибора.

Дужности су школском уредбом прописане. Могу компетовати оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика.

Изабрани је дужан приликом сваког богослужења десну певницу држати и децу у црквеном пјенију поучавати.

При избору обраћаће се пажња на коровојску способност, гледе ноталног појања и певања.

Рок стечају је до 8. Новембра 1898. год. кад ће се избор обавити.

Лична пријава узима се у обзир.

Из седнице м. школ. одбора држане у Б. Кули 13. септембра 1898. год.

Петар Окановић
перовођа.

Тоша Јерков
школски председник.

ЈАВНА ДРАЖБА. 168 1—3

Дана 28. октобра (9. новембра) 1898. продаваће се у ман. Беочину у 9 сати у јутру овогодишњи (1898/9.) манастир. шумски турнус састојећи се из сјеса 22 кат. јутра храстових и букових дрва, путем јавне дражбе.

Услови лицитациони стоје рефлектантима у ман. писарни на углед.

Пипманлук 500 фор.

У Ман. Беочину, 4. (16.) октобра 1898.

Управа ман. Беочина.

Ad бр. 109. ex 1898.

166 3—3

О Г Л А С.

Од овогодишњег турнуса лежећег у опсегу општине манастира Бише, продаваће се дана 12. (24.) октобра 1898. у 10 сахата пре подне на јавној дражби 10 јутара катастралних шуме у писарни потписане манастирске управе.

У манастиру Кувеждину 22. септембра (4. октобра) 1898.

Управа манастира Кувеждина.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ad K. 1475. 1486 /263. ex 1898.

167 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место пароха у Бајши са којим је скопчана плата VI. разреда, овим се расписује стечај.

Комитенти имају своје добро инструиране молбенице путем претпостављених им власти у року од 14 дана (рачунајући од дана првог уврштења овог стечаја) конзисторији овој поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 29. септембра (11. октобра) 1898. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ.

159 3—3

Ради попуњења сталног учитељског места овим се расписује стечај:

Плата је у готовом новцу; 340 ф., слободан стан с баштом. Учитељу у дужност спада школском уредбом прописане науке предавати, децу у цркв. појању обучавати у цркви појати и у седницама перо водити.

Првенство имају који су сомборску препарандију свршили и из мађарског језика испит положили.

Рок стечају траје 14. октобра по ст. к. када ће се и избор обавити.

У Јабуци, (per Versecz) 8. (20.) септ. 1898.

Срп. прав. цркв. општина.

СТЕЧАЈ.

165 3—3

На упражњено једно *учитељичко* место, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом, 100 фор. у име накнаде за 4½ ланца земље, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у природи или 200 фор. еквивалента за њега, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор. — овим се стечај отвара.

Новоизабрана имаће предавати у разредима, које јој месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописују, осим овога по потреби и женски ручни рад у другим разредима.

Рок стечају оставља се до 29. октобра (10. новембра) 1898.

Комитенткиње нека изволе своје добро и потпуно снабдевене молбенице председништву м. школског одбора поднети.

Из седнице месног школског одбора држане у *Б. Сентомашу*. 20. септембра (2. октобра) 1898.

Месни школски одбор.

СТЕЧАЈ.

169 1—3

Расписује се стечај на упражњено учитељско и учитељичино место, на овдашњој мушкој и женској срп. правосл. вероисповедној основној школи.

Плата је за учитеља:

1.) 400 фор. за свакидашњу школу; 2.) 40 фор. за повторну школу; 3.) 20 фор. за лични огрев учитеља; 4.) 30 фор. за перо-рачуноводство; 5.) 10 фор. у име писаћег прибора, осим тога 3 јутра à 1600□ хвати ораће земље, и ½ јутра баште ван села, на које има сам учитељ све државне, општинске и жупанијске терете плаћати, осим тога стан у школ. згради са 2 патосане собе, кујном, спајзом, подрумом, шталом и шупом. Од већег погребга где позван буде 60 нов.

Дужности су за учитеља у школ. уредби од 1872. прописане, а осим тих дужности, дужан је у седницама цркв. скупштинским, цркв. и школ. одборским перо водити, цркв. школ. рачуне састављати, у св. цркви десну певницу недељом, празником, и за време часног ускршњег поста — средом и петком — држати, и децу у црквеном појању обучавати.

Плата је учитељице:

1.) 300 фор. за свакидашњу школу; 2.) 40 фор. за повторну, стан са две патосане собе, кујном, спајзом, шталом и комором, и баштом у стану, зимски огрев добија од општине у слами колико је потребно.

Дужности су и за њу прописане у школској уредби од 1872. год., а дужна је женску школску младеж у жен. ручном раду поучавати и богослужења са ученицама јој редовно посећивати.

Рок стечају траје шест недеља дана, од дана првог публикавања овог стечаја у званичном листу „Српски Сион“.

Комитенти и компетенткиње нека изволе своје добро и потпуно снабдевене молбе председништву мес. школ. одбора поднети.

Знање, односно оспособљење из мађ. језика изискује се.

У погледу муш. компетената, на мушку школу првенство ће имати они, који се лично представе и у цркви појали буду.

Из седнице мес. школ. одбора, држане у Тиса Св. Миклошу 20. септ. 1898. год.

Јереј Дим. Ђирић

парох, привр. перовођа.

Топа Васин

председник школ. одбора

О Г Л А С.

163 3—3

По закључку црквене скупштине од 6. марта 1898. и решењу архијерејског административног одбора од 19. фебруара (3. марта) 1898. бр. 154. овим се до општег знања ставља, да ће се црквена кућа бр. 132./114. у Петровци на јавној дражби, која ће се одржати 7. Новембра 1898. по новом календару, у два сата после подне у општинској кући у Петровци, продавати.

Срп. правосл. црквена општина у Петровци дана 1. октобра 1898.

А. Бабин

перовођа.

Живан Оперушић

председник.